BIBLIOTEKA

VIENOTI LATVIJAI!

NOVADNIEKS

SESTDIEN, 1990. gada 29. septembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 116 (6120)
Maksā 3 kap.

Kad nevienam nav daļas par tevi...

Vējš rauj rudenīgās lapas, līst aumaļām, kliedz dzērves, virmo politiskās un ekonomiskās kaislības, un vēl šī nebūt ne vienkāršā sarunā. Apzinos, ka nespēju palīdzēt šai sievietei un tomēr... Cerība mirstot pēdējā...

Zinu, ka ne mani, ne šo, rakstura varbūt straujo, sievieti daudzi nesapratīs un sacīs, ka ar savām bēdām katram jātiek galā pašam un vēl vienkāršāk: «Katram savs slogs dzīvē jānes». Nesapratīs. Īpašodien, kad cilvēki kļuvuši nervozi, nepiekāpīgi, neiecietīgi, kad visi grib, lai apkārt būtu žēlsirdība, bet paši to piemirst ik uz soļa. Un vai var saprast ģimeni, kura knapina katru kapeiku, lai sagādātu minimālo iztiku bērniem, saģērbtu viņus skolai un nopirktu pašu nepieciešamāko kurpju pāri, treniņtērpu, kleitiņu, uzvalku, tie, kas tieši todien lauza veikalu plauktus un pēdējiem vārdiem lamāja pārdevējas, jo, lūk, šiem cilvēkiem ir nauda un viņi savus rubļus par jebkuru cenu grib pārvērst mantā? Ja tas neizdodas, viņi gatavi viens otru samīt ar kājām...

Un tomēr — īsi par šīs sievietes bēdu stāstu. Viņa ir vientuļā māte, kura audzina dvīņus. Izaudzējusi jau līdz četrpadsmit gadiem, knapinājusi katru kapeiku, pati staigājusi lētās, pašdarinātās drānās. Bet šodien, kad visapkārt tikai deficīts, līgumcenas un naudīgo cilvēku radītais pirkšanas bums, viņa ar savu bērnudārza audzinātājas algu bērnus vairs nespēj apģērbt un pabarot.

Redakcijā viņa ienāca uztraukta, nervoza, sagrauta un sacīja, ka bērniem šodien neesot ko ēst. Ka ģimene iztiekot ar minimālu pārtikas devu, jo tās pašas olas vairs var nopirkt tikai par līgumcenām, bet lētākās pirkt jābrauc uz Rēzekni vai Daugavpili. Vēl viņa teica, ka, strādādama bērnudārzā uz pusotru slodzi, tomēr nespējot bērnus uzturēt. Nesen bijusi Aglonas vidusskolā, kur viņi mācās, bet tur nevarējuši droši solīt, ka bērniem piešķirs vismaz bezmaksas pusdienas. Arī pērn ilgi nācies par to cīnīties, un tikai pēc deputātes Marinas Kosteņeckas iejaukšanās mācību gada nogalē šo lietu izdevies nokārtot.

Man un, laikam, arī sev, viņa uzdod jautājumu, uz kuru abas atbildi zinām: «Vai diviem bērniem, kurus audzina tikai māte, kas pie tam saņem nelielu algu, ir mazāk tiesību saņemt bezmaksas uzturu, nekā trim, kurus uztur divi vecāki?» Acīmredzot, vienādas. Cita lieta — cik iejūtīgi un situāciju saprotoši ir cilvēki, kuri šādu jautājumu izlemj.

Īsi pirms sarunas ar Ligitu Pētersoni man stāstīja par visai interesantu gadījumu vienā no rajona skolām, kad trīsbērnu ģimenes atvase interesējusies, vai tai pienāksies bezmaksas pusdienas. Pienākas! Jo likums to paredz, kaut gan ģimene ir labi situēta. Toties šāda likuma nav maznodrošinātai vientuļās mātes ģimenei.

Domās apsvēru, kur šādā kritiskā situācijā šī un kāda cita ģimene varētu meklēt palīdzību. Ieteicu aiziet uz rajona sociālās nodrošināšanas nodaļu. Bet jau pēc neilga brīža sieviete atnāca atpakaļ un raudāja vēl vairāk... Viņai varējuši izteikt tikai līdzjūtību un atgādināt, ka šādu ģimeņu rajonā esot daudz.

Vēlāk viņa vēlreiz gāja uz rajona tautas izglītības nodaļu, lūdza palīdzību deputātam Andrim Puzo. Šie cilvēki vismaz drošinājuši, ka bērniem bezmaksas pusdienas pienākoties un šī problēma noteikti atrisināšoties.

Ak, ja būtu tikai šī problēma! Bet kā nokārtot citas? Sieviete māte šodien ir nezinā, kā viņai dzīvot turpmāk. Un viņa lūdz: «Varbūt rajonā ir ģimenes, kam līdzīga materiālā nodrošinātība un tās var sniegt padomu, kā izdzīvot šodienas apstākļos, kad dzīves dārdzība aug?»

Atklāti sakot, arī es nezināju, kādus mierinājuma vārdus sacīt. Varēju vienīgi piebilst, ka vēl mazliet jāpaciešas, jo pavisam drīz bērni varēs paši sev iztiku nopelnīt. Teicu, ka parunāšu ar rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieci Vairu Vucāni un viņai, esot gan sievietei, gan mātei, būtu gan jāiedziļinās, gan jāmēģina palīdzēt. Ieteicu arī lūgt rajona padomes deputātu palīdzību, lai viņu ierakstītu tajos pat sarakstos, pēc kuriem pārtikas minimumu saņem visas daudzbērnu ģimenes.

No sarunas ar Rušonas puses ļaudīm, kur strādā Ligita, es reko citu negaidīju, kā vien to, ka laukos daudzas ģimenes saņem nelielas algas, bet viņas daudz vairāk laika atvēlē piemājas saimniecībai. Varbūt kāds tomēr var pastāstīt, kā laukos bērnudārza audzinātājai, kurai algas nekad nav pietīcis minimālai iztikai, iespējams nopirkt, teiksim, govi? Kur to viņa turēs, cik kilometrus no Rušonas ciemata vedīs uz ganībām? Kas sapļaus sienu?

Tāda neparasta sajūta. Krīt rudenīgas lapas, kliedz dzērves. Un tu, cilvēk, esi vajadzīgs tikai tad, ja citiem spēj darīt labu, ja audzināmajiem bērniem laikus nomaini samitrinātās biksītes, esi ar viņiem mīļš. Un nevienam nav daļas, kas tobrīd plosās tavā sirdī, nevienam nav daļas par taviem bērniem. Vai kāds brīnums, ka šādā situācijā pasaki arī kādu skarbāku vārdu līdzcilvēkiem, esi neiecietīgāks par citiem?

Varbūt... Varbūt rajonā tomēr ir kāda organizācija vai kooperatīvs, kam gada nogalē būs lieks rublis, lai palīdzētu izskoloties diviem pusaudžiem? Varbūt starp veciem, vientuļiem un situētiem cilvēkiem ir kāds, kas vēlas sadraudzēties ar šo ģimeni un palīdzēt tai, savukārt saņemot attiecīgu uzmanību no tās?

Aina IĻJINA

Vainīgs ar to, ka nācis pasaulē?

Kur tu esi tagad, Andrej? Kur tevi aizvedušas tavas klaidoņa taciņas, pie kura krasta esi piestājis? Vai joprojām esi ciets kā klints — «vienalga nestrādāšu»? Pēc visa spriežot, esi gan. Ja jau tev nav vajadzīga ne pase, ne citi dokumenti, kas joprojām atrodas mapē pie Rudzētu palīginternātskolas direktora Jāņa Vjakses.

«Kaut viņš ko nozagtu,» — dusmās runāja milicijas darbinieki, kad pie viņiem pēc palīdzības griezās no nemitīgās pusaudža meklēšanas nogurušais direktors. Iznāk — tad zēnu varētu nosūtīt, kā saka, uz attiecīgu iestādi. Mežonība, protams, viena no negācijām, ar kurām tik pārpilna mūsu dzīve. Un briesmīgi, ka par tās upuriem kļūst bērni, visbiežāk — dzīvu vecāku bāreņi.

No 70 Rudzētu skolas audzēkņiem tādi ir apmēram 40. Par laimi, gadījums ar Andreju nav tipisks. Direktors minēja pilnīgi pretēju piemēru: nesenais absolvents Viktors palika skolā, strādā par kurinātāju, un darbs veicas. Daļa bijušo audzēkņu apmetušies vietējā padomju saimniecībā, strādā un, kā mēdz teikt, ir acu priekšā. Pārējie — kur nu kurais un viņu tālākais liktenis skolas pedagogiem nav zināms. Ļoti gribas ticēt, ka bijušie rudzētieši iekārtojušies darbā, lai gan patlaban tas nav viegli pat «parastajiem» pusaudžiem.

Skola uz dažādiem rajoniem sūta standartveida ziņojumus par absolventa nosūtīšanu uz viņa dzimto vietu, lūdz rajonu palīdzēt ar dzīvojamās platības iedalīšanu, iekārtot darbā, uzņemties viņa personisko un mantisko interešu aizstāvību. Taču direktors nav pārliecināts, ka uz vietām pusaudži saņem cerēto atbalstu. Lai cik tas nebūtu rūgti, taču uz palīgskolu bijušajiem audzēkņiem sabiedrība it kā uzlikusi «Kaina zīmi», kuras nomazgāšanai nereti pietrūkst pat visas dzīves.

Lūk, tāda ir mūsu «civilizācija». Tāpēc arī daudzi tiecas atpakaļ, bet daži, tādi kā Viktors, pat ar asarām acīs lūdzas atstāt Rudzētos — ierastajā vidē, kur viss pazīstams. Skolas direktors ir gatavs palīdzēt iekārtoties visiem, ja tikai «viņu» būtu mazāk. Un vēl — ja skaidri redzētu savas skolas nākotni.

Drīz apritēs gads kopš brīža, kad puteņotā decembra dienā uz šejieni atbraucu pirmoreiz. Šodien negribu atcerēties, kāda iemesla dēļ (kam vajadzīgs, tas atcerēsies pats). Tikai pateikšu, ka iemesls nebija no patīkamajiem. Un tagad, izdzirdusi, ka palīgskola joprojām darbojas, ka Jānis Vjakse, par laimi, atteicies no domas «doties uz kooperatīviem», braucu uz Rudzētiem ar lielu interesi un vēlēšanos ieraudzīt pārmaiņas skolas dzīvē.

«Dzīve turpinās,» direktors sacīja, nevēlēdamies neko vairāk piebilst. Un es viņu saprotu. Jo nākotne joprojām ir iluzoriska, vienīgi pagarināts Rudzētu palīgskolas «mūžs». Pagaidām... Un tā te joprojām dzīvo un mācās bērni no 23 republikas rajoniem, lielākoties — no Preiļu un Rīgas rajoniem nākušie. Tiesa, viņu ir mazliet mazāk nekā iepriekšējā mācību gadā. Audzēkņu skaitu vajadzētu samazināt vēl vairāk, taču...

Stāvokli skolā apsprieda vienā no rajona Tautas deputātu padomes sesijām, konstatējot gan pozitīvas izmaiņas, gan arī būtiskus trūkumus. Pozitīvās pārmaiņas — veikts kanalizācijas tīkla, katlu mājas, dušas telpu, trauku mazgātavas kapitālais remonts, ierīkotas papildus tualetes un higiēnas istaba, iekārtotas darbnīcas un garāžas (atzīmēsim, ka daudz kas izdarīts pašu spēkiem). Un tomēr skola joprojām neatbilst sanitārajām normām — nav pirts, neapmierinošā stāvoklī virtuve, pārslogots internāts. Turklāt skolas specifikas un ģeogrāfiskā stāvokļa dēļ ir grūtības tās nokomplektēšanā ar kvalificētiem pedagoģiskajiem kadriem, medicīnas darbiniekiem un apkalpojošo personālu. Tieši šie apstākļi arī nedod iemeslu optimismam, nerada skaidras perspektīvas izjūtu.

Tiesa, pirti būvē — decembrī celtniecību pabeigšot. Arī finansēšanas ziņā nav problēmu, tikai nav zināms, kas to darīs turpmāk, kad sāks darboties vietējā pašpārvalde (atgādināšu, ka viena audzēkņa uzturēšanai gadā nepieciešami 3 tūkstoši rubļu). Bet tālāk — vienas neskaidrības.

Ceļš... Gribot negribot no centrālā ciemata jābrauc septiņi kilometri, lai gan pa taisno ir tikai trīs ar pusi. Bez zābakiem kājās nevar ienākt arī skolas pagalmā. Lai kā direktors lūdza ceļu darbiniekus atbalstu tā arī nesagaidīja. Pēc pusgada rajons «paņēma» atsūtīto skolas ārstu, aizbildinoties, ka nepietiek medicīnisko kadru. Lūk, žēlsirdība, tā teikt vietējā variantā. Kad laukā migla, lietus vai mitrs sniegs, automātiski pārstāj darboties skolas vienīgais telefons. Pagaidām nedarbojas arī jaunās darbnīcas — nav iekārtu, ar kurām pirmām kārtām tiek apgādātas jaunās skolas. Patiešām — kā nu mēs varam iztikt bez tik ierastā pārpalikuma principa! Arvien ciešāk skolu apņem vietējās fermas «aromāts», bet no otras puses pie skolas ēkas veidojas kaut kas līdzīgs vircas krātuvei.

Tātad — skola «velk savas pēdējās dienas». Vienā no sesijas lēmuma punktiem ierakstīts: ieteikt deputātiem izskatīt jautājumu par jaunas skolas celtniecību rajona centrā (tiesa, nav precizēts kādas tieši). Kad tas notiks, neviens šodien nezina. Un vai vispār tagad var kaut ko konkrētu solīt? Tāpēc nav jēgas lieki tērēt papīru, lai pierādītu, ka Rudzētu palīgskolai ir tiesības normāli pastāvēt ŠODIEN. Jo vairāk tāpēc, ka ideja veidot ģimenes bērnu namus vai nodrošināt, lai attīstībā atpalikušos bērnus mācītu 2 — 3 pedagogi, kā tas ir VFR, pie mums pagaidām ir nereāla.

Kaut kā neticas, ka skolai liktenis lēmis uz mūžu palikt dzīves ceļmalā. Vai varbūt tās audzēkņi ir vainīgi jau ar to, ka nākuši pasaulē?

Iraida KOROĻOVA

Jāņa SILICKA foto

Demokrātija un darbs

Aizvadīts Latvijas Neatkarīgās komunistiskās partijas II kongress. Delegāti, mūsu organizācijas biedri smēluši spēku nākamajam darba cēlienam, kurā strādāsim zem Latvijas Demokrātiskās darba partijas nosaukuma. Bet ne jau nosaukums izšķirs politiskās partijas likteni. Galvenais ir tas, cik mēs būsim godīgi pret savu tautu, darīt gribošī, nelokāmi savā pārliecībā.

Divi milzīgi cilvēces tikumi ietverti šinī nosaukumā — Demokrātija un Darbs. Mūsu dzīvē visvairāk trūkst darba tikuma. Tāpēc LDDP iestājas par godīga darba darītāja interešu aizstāvēšanu, viņa dzīves līmeņa uzlabošanu, sociālo nodrošināšanu. Lai sabiedrībā nebūtu tā, ka tas, kurš mazāk strādā, vairāk saņem. Būsim taisnīgi attiecībā pret sevi un savu Latviju.

Otra problēma ir demokrātija, kura ilgus gadus tautai bija atņemta. LDDP savā darbībā aizstāvēs brīvības, sociālā taisnīguma un solidaritātes principus, kas veido sociālās demokrātijas būtību tās eiropiskajā izpratnē. Šīs idejas sakņojas Eiropas humānistiskajā tradīcijā, pasaules demokrātisko kustību pieredzē.

Pēc dibināšanas kongresā pieņemtajiem programmatiskajiem dokumentiem un saskaņā ar partijas biedru vairākuma gribu mēs esam sociāldemokrātiskas ievirzes partija. Bet šodien godīgi jāpasaka, ka par sociāldemokrātisku partiju (kā daudzi iedzīvotāji prognozēja) mēs nevarējām saukties tāpēc, ka šo vietu politiskajā spektrā jau aizņēmušas LSDP un LSDSP, kuras skaitliskā ziņā savās rindās apvieno ap 700 biedru. LDDP iestājas par atteikšanos no personiskajās ambīcijās balstītas savstarpējo rēķinu kārtošanas par labu godīgai ideju sacensībai, it īpaši sociālī ekonomiskās un agrārās politikas jomā, un sadarbību to realizācijā.

Kongress pieņēma LDDP pamatprincipus, izmaiņas partijas Statūtos un nolikumos, kā arī vairākas rezolūcijas — par agrāro reformu, Latvijas Republikas pilsonības jautājumā, par attieksmi pret PSRS Bruņotajiem Spēkiem Latvijā, par depolitizāciju u. c. Visus šos dokumentus var lasīt «Neatkarīgās Cīņas» ślejās.

Šodien visvairāk politiskās kaislības virmo ap pilsonības jautājumu, tāpēc gribu izteikt mūsu partijas attieksmi šinī ziņā. LDDP uzskata, ka pilsonis var būt uzticīgs tikai vienai valstij, tāpēc tā ka-

Reportāža

„Tik smags gads vēl nav redzēts...“

Vasaras beigās, kad lietus sukāja rītā un vakarā, meteorologi ieteica īpaši nesteigties — septembris būšot silts un sauss. Un kartupeļus varēšot vai ar baltiem cimdiem no smiltiņām rušināt. Kādi tie solījumi bijuši īstenībā, to mēs varam redzēt katrs savā piemājas dārziņā, kur vienā otrā zemākā vietā tikai pats saimnieks var pastāstīt, ka, sak, te pavasarī tika stādīti kartupeļi...

Arī kolhozu lauki vienā ūdenī. Vai tur ir bijusi meliorācija vai arī nē — viens un tas pats. «Tik smags gads vēl nav redzēts,» sprieda kolhoza «Galēni» dispečerdienestā. «Laikam jau mūsu neatkarībai par godu dieviņš tā mērcē. Žēl gan, ka tā sanāca, jo mēs taču visus jaunos valsts svētkus tik cītīgi svinējām, arī visādi citādi kārtīgi uzvedāmies...».

Ir gan skumjas, gan laba tiesa ironijas šajos vārdos, jo saimniecībā patiešām neklājas viegli. Arī agrorūpnieciskās apvienības galvenais agronoms Jānis Kivlenieks uz kolhozu brauca tāpēc vien, lai redzētu, kāds cilvēkiem noskaņojums, ar darbiem un dabu cīnoties.

Sāksim ar kartupeļiem, jo galēniešiem ir vienas no lielākajām platībām rajonā — četrdesmit astoņi hektāri. Citiem gadiem nebijis nekādu problēmu, jo strādājuši kartupeļu rokamie kombaini. Kur nevarējuši ar kombainu, palīdzējuši talcinieki. Bet šogad kombainu tik vien iedarbinājuši kā iebraukt vagā. Pēc tam vajadzējis ķeksēt ārā. Slapjš.

Jā, kombainam slapjš. Bet skolas bērniem nē. Jo viņi saimniecībā ir praktiski vienīgie, kas strādā kartupeļu ražas novākšanā. Mēs satikām uz lauka Galēnu deviņgadīgās skolas 5. — 9. klašu audzēkņus kopā ar vēstures un literatūras skolotājām Ritu Upenieci un Martu Binduku. No pulksten deviņiem līdz četrpadsmitiem ik dienas (protams, ja vien nelīst) viņi lasa dubļiem aplipušos bumbuļus. Otrajā nodaļā palīdz Preiļu 1. vidusskolas audzēkņi. Gan vieniem, gan otriem kolhozs atvēlējis kopgaldam kartupeļus. Un citādi vai maz ir vērts strādāt — jādomā taču par to, ko ziemā ēdīs.

Saimniecībā par vienu tonnu salasīto bumbuļu bērniem maksā desmit rubļus. Galēnieši stāsta, ka labas veiksmes gadījumā dienā bērni salasot pat septiņpadsmit tonnas. Tātad būs arī peļņa. Bet viņi uz jautājumu, kur tad labāk — skolas solā vai kartupeļu tīrumā, atbild, ka vislabāk tomēr esot mājās. Nu ko, nemaz nav peļami, jo līdzīgi atbildēt droši vien gribētu arī ne viens vien pieaugušais.

Saimniecībā vēl puse kartupeļu tīrumā. Arī raža neiepriecina, kā tas bija cerēts, jo liela daļa bumbuļu jau tagad ir slimi, bet uzglabājot bojāsies vēl vairāk. Saimniecības agronome Irēna Briška atzīst, ka turpmāk esot jāgādā par šķirņu nomainīšanu. Līdzšinējā 'Laimdota' sevi neattaisno. Vairāk jālevieš agrās un vidēji agrās šķirnes, lai jau augustā, kad parasti turas daudzmaz normāls laiks, varētu visu novākt. Tiesa, šogad viens labums ir — sagādes kantoris daudz pretimnākošāks, nav vairs tādu strīdu un konfliktsituāciju, kā tas bija pērn un aizpērn. Taču ieplānotās divsimt tonnas droši vien nespēšot sagādāt, jo pagaidām nodotas tikai nepilnas piecdesmit.

Otra kultūra, kas saimniecībā vēl vācama, ir ķini. No 120 hektāriem noplūkti pagaidām 89. Gan ar tehniku, gan ar rokām — izmēģināts visādi. Valstij gan nodotas četrdesmit tonnas no ieplānotajām četrdesmit trim. Kolhozā atzīst, ka ļoti palīdzēja šajā ziņā linu fabrikas darbinieki, kuri bija ieradušies galēniešiem talkā.

Šogad, atzīst Irēna Briška, esot visai sarežģīti arī ar talciniekiem. Pērn bijušas četras grupas no Ukrainas. Bet šogad tikai viena. Un tie paši stāstījuši, ka braukuši peļņā ar lielām baļļām sirdī, jo, izrādās, dažādi «labvēļi» izplatot baumas, ka braukt uz Latviju esot bīstami dzīvībai... Lūk, cik tālu esam nonākuši!

Centra darbnīcu teritorijā sabraukuši kombaini. Jau nespeciālistam redzams, ka daļa no tiem būs ilgi un pamatīgi jāremontē. Tas nav nekāds brīnums, kad palūkojas uz slapjajiem un izdangātajiem tīrumiem. Trīs kombainus tā esot salauzuši. Nu saimniecībā visiem skaidrs, ka nenovāktajos laukos līdz sasalumam nav ko darīt. Pirmie aprēķini, ka nenovākti palikuši apmēram seši simti tonnu graudu. Iespējams, ka pat vairāk. Praktiski tas ir tikpat daudz, cik jānodod valstij. Tiesa, šis uzdevums nupat, nupat būs izpildīts.

Tātad galēnieši nav pieskaitāmi pie tiem, kuri kategoriski atsakās pārdot graudus valstij tāpēc, ka pretī nesaņem kombinēto spēkbarību. Sak, ja jūs tā, tad mēs atkal šitā... Viņi strādā un spriež pa savam — politiska demokrātija, protams, ir laba lieta. Vēl jo vairāk tad, kad par pabļaustīšanos saņem krietnu algu. Tad var arī papīru uz vēdera uzkārt un stāvēt ielas vidū. Bet nabaga laucinieks ar politiku tālu netiks. Un nevienš pilsētnieks palīgā neies... Ar tām pašām sasprēgājušajām rokām vien jāgādā gan pašam ko vēderā likt, gan arī tam piketētājam. Tā nu sanāk, ka laukos demokrātija daudzviet nākusi par ļaunu — kad nav ne mazākās apziņguma un atbildības vēsmas, kad rūp tikai paša vēders.

Līst un līst. Līst dienām un īsi naktīm. «Galēnos» ziemāji pagaidām iesēti tikai 100 hektāru platībā no vajadzīgajiem 600. Citgad pa vienu dienu varēja sēmts hektārus vinnēt. Vēl lopbarības bietes raujamas — katrai ģimenei pa piecpadsmit simtdaļām. Raža šogad laba. Vēl rudens arums gaida. Taču tas iau var pārvērsties par gatavo rudens peldējumu. Patiešām, tik smags gads vēl nav redzēts...

Lidija KIRILLOVA

RUDENS — 90

Šī sūrā maize

✦ Citos rudeņos «nejabvēlīgie laika apstākļi» bija tikai tāda aizbildināšanās un daža laba tūļīgā darbu organizatora taisnošanās, bet šogad daba patiešām sagādājusi īstu pārbaudījumu.

Arī Ļeņina kolhoza vīri — iecirkņu priekšnieki un galvenie speciālisti, pirms kārtējās apspriedes dispečerdienestā taujāti par lauku darbu gaitu, tikai rūgti nopūšas: «Raža ir, bet paņemt to no lauka ir vesela problēma».

Līdz 24. septembrim bija nopļauti 1293 hektāri graudaugu, bet jānovāc vēl 19 procenti platību. Diemžēl ar bažām jāsecina, ka palikušajos rudzu tīrumos vārpas jau sazaļojušas. Ja šādu tīrumu varbūt vēl izdosies novākt, tad labus graudus te vairs neiegūs — vienīgi lopbarībai izmantojamos. Cerīgāki pagaidām ir miežu lauki, taču arī tiem vajag saņsu laiku.

Trešā iecirkņa priekšnieks Pēteris Kivlenieks savā mūžā esot pārdzīvojis tikai vienu tādu gadu, kad augu vasaru un rudeni no kājām gumijas zābaki nav novelkami. Ja tikai bēdas būtu par zābakiem! Uz tīruma vēl 70 hektāri graudaugu, ar katru dienu tie vairāk izbalo un izmirkst lietavās.

Bija cilvēki, kuri atsaucās uz aicinājumu pļaut graudaugus ar izkapti. Pļāvums sakrauts kaudzītēs, bet pagaidām arī pie tām kombaini netiek klāt.

Tīrumi ar kāpurķēdēm tā izdangāti, ka briesmas. Šķiet, lauks jau sagatavots ziemāju sējai, bet te atkal uznāk milzīga lietusgāze, un laukā ne ar tehniku iebraukt, ne bez tās iebrist.

Vienīgi kartupeļu rakšana tuvojas nobeigumam. Pateicoties talciniekiem — Preiļu 2. vidusskolas audzēkņiem, jau nokopti 92 procenti no iestādītajiem 50 hektāriem. Neliela daļiņa kartupelāju (10 hektāri) noecēti un nolasīti.

Problēmu problēma

✦ Lauksaimniekus pievīla tīrumu «karaliene» kukurūza, arī — Ļeņina kolhozā.

To iesēja apmēram 500 hektāros, taču no gaidītās ražas ne vēsts. Salīdzinot ar pērnā gada ražu, būs par 70 procentiem mazāka. Tāpēc lielākā problēma — lopbarības krājumu papildināšana.

Ganības ar katru dienu kļūst neizbrienamākas. Govīm nakts devai vajag sapļaut vismaz 90 tonnas zaļās masas, bet jaunlopu kompleksam — 60 tonnas. Pielijušajos laukos brīžiem ir pat neiespējami sapļaut, nemaz nerunājot par to, ka zāļāju lauki šādā pļaušanas reizē tiek pamatīgi izdangāti.

Saimniecībā cer, ka lopbarības krājumus tomēr izdosies papildināt un gaida sinoptiķu solīto prognozi — sausu laiku oktobrī. Jāknapinās ar spēkbarību. Arī šīs pieticīgās devas pietiks līdz februārim. Tāpēc tiek meklētas iespējas tās iegādei. Ja izdosies noslēgt līgumu ar Krieviju, tad savas 500 tonnas varēs iepirkt. Arī pašmājās izaudzētos graudus samainīs pret lopbarību un varbūt garo ziemu izvilks.

Ir vēl cerība, ka zāļainos laukus izdosies novākt un pļāvumu sagatavot lopbarībai.

Aina IĻJINA

Rajona panorāma

Aglonā pēc pagasta deputātu iniciatīvas sākusi strādāt kokapstrādes darbnīca, kas veiks pakalpojumus iedzīvotājiem: izgatavos durvis un logus jaunceļa majām mājām un to remontam, soliņus, vārtiņus un citas sadzīvei vajadzīgas lietas.

Ar nākamgadu Aglonas ciematā paredzēts levest komunālo dienestu atkritumu savākšanai, malkas zāģēšanai un piemājas zemes apstrādāšanai.

□

Skrējienam pa Līvānu pilsētas rudenīgajām ielām šogad jubileja. Sacensības notiks jau desmito gadu pēc kārtas un būs gan skriešanas, gan soļošanas disciplīnās.

□

Izrādās, ka ne visas rajona saimniecības var mierīgi gaidīt ziemu. Vienīgi «Galēniem», «Dzinšaram», «Smelteriem» un Ļeņina kolhozam ir pietiekamos daudzumos sagādāts visu veidu kurināmais. Akmeņogļu krājumu pietiks lielākoties tikai līdz janvārim vai februārim. Ļoti maz malkas — tikai sešām kopsaimniecībām ir no 200 līdz 900 kubikmetriem. Pārējiem — tukšs. Līdzīgi arī ar kūdras briketēm.

Kolhozs «Sarkanais Oktobris» ziņas neuzrāda. Firma garantē noslēpumu.

□

Rajona sieviešu līgas kārtējā sanāksmē bija pārrunas par problēmām, kas saistītas ar rudens iesaukumu, par alternatīvā dienesta iespējām rajonā. Sieviešu līgas pārstāves izteica savas domas par rajona izpildkomitejas 64. lēmumu, kas pieņemts 1990. gada 30. martā un paredz pasākumus sakarā ar jauniešu iesaukšanu karadienestā. Nolemts savu viedokli darīt zināmu rajona izpildkomitejai un presē.

Pēc daudzu rajona iedzīvotāju lūguma notika domu apmaiņa sakarā ar daudzbērnu mātes, kultūras nodaļas vadītājas M. Livdānes atbrīvošanu no darba. Nolemts lūgt rajona izpildkomiteju, lai tā sniedz juridisku pamatojumu un ar laikraksta starpniecību informē iedzīvotājus.

□

Rēzeknē notika Latgales zonas sporta dzīves vadītāju (sporta komiteju, sporta klubu, sporta biedrību «Vārpa» priekšsēdētāju) apspriede, kurā pārrunāja vietējās problēmas. Izskanēja ierosinājumi organizēt vairāk sporta sacīkojumu, pilnveidot sporta bāzi. Sanāksmes dalībnieki apspriedā, kā Ludzas rajons gatavojas nākamo republikas lauku sporta spēļu sarīkošanai (1992. g.) un citas problēmas.

Sanāksmē piedalījās republikas sporta departamenta priekšsēdētāja D. Šveica un citi atbildīgi republikas mēroga sporta dzīves vadītāji.

Kas būs sēklas apcirkņos?

● PAR SĒKLKOPĪBAS JAUTĀJUMIEM AGRORŪPNIECISKAJĀ APVIENĪBĀ «PREIĻI» ATBILD ZENTA DŪDA. VIŅA IEPAZĪSTINĀJA AR SITUĀCIJU:

— Rajona saimniecībām, lai apsētu visus ziemāju tīrumus, bija vajadzīga 2871 tonna sēklas. Bet sarūpētas 4 067 tonnas jeb 142 procenti kondicionētas ziemāju sēklas. Pirmajai un otrajai klasei atbilda 114 procenti.

Situācija rudens sākumā šķita pavisam normāla, un sējas laiku gaidījām bez bažām. Taču nu vairs nevaram būt mierīgu prātu. Optimālie termiņi jau pagājuši, bet iesēts ļoti maz. Tikai nedaudzas saimniecības tikušas līdz pusei. Acīmredzot, nekas labāks arī nav gaidāms. Tāpēc skaidrs kļūst tas, ka krietni vairāk nāksies domāt par vasarājiem.

Pagaidām rajona saimniecības nesteidzas ar iekultā tīrīšanu, pavisam minimāli agronomi sūta arī paraugus dīgšanas spēju pārbaudei.

Ziemāju sēklu apvienībā bija pieteikuši arī daudzi fermeri, bet tikai trīs vai četri to arī paņēma, kaut gan ne Jēkabpils, ne Daugavpils labības kombinātos nebija nekādu šķēršļu.

Pamazām sākam vākt pieprasījumus pavasara sējai. Svarīgi atzīmēt, ka sēkla kļūst dārgāka. Vēl šogad par elites vai pirmā ataudzējuma kviešiem, miežiem un rudziem maksājām 42 kapeikas kilogramā, tagad nāksies no personīgā maka vai kolhoza kases atdot jau 75 kapeikas, bet par auzu kilogramu pat 85 kapeikas.

Pagaidām vēl ne tuvu nav skaidra atbilde uz virsrakstā izvirzīto jautājumu. Viss ir kolhozu un padomju saimniecību sēklkopības agronomu ziņā.

Pierakstīja L. KIRILLOVA

tegoriski noraida dubultas pilsonības koncepciju. Mēs kategoriski noraidām LKP vadības paziņojumu par kaut kādiem Latvijas Republikā eksistējošiem spēkiem, kas tiecoties ieviest diskriminējošu pilsonības likumu un padarīt daļu republikas iedzīvotāju par otrās šķiras pilsoņiem. Tamlīdzīgu ziņu izplatīšanai ir politiskas dezinformācijas raksturs, kuras mērķis ir provocēt un padziļināt konfliktu starp dažādām Latvijas Republikas nacionālajām grupām.

Nevienā demokrātiskā valstī pilsoņi netiek dalīti kategorijās un tas netiks darīts arī atjaunotajā Latvijas Republikā. Jebkurā valstī iedzīvotāji tiek iedalīti vienīgi šīs valsts pilsoņos, valsts teritorijā pastāvīgi vai arī uz laiku dzīvojošos ārvalstu pilsoņos un apatrīdos (bezpavalstniekos). Tātad personai vai nu ir, vai nav attiecīgās valsts pilsonība, bet vienas pilsonības ietvaros nekādas savstarpēji nevienlīdzīgas pilsonības kategorijas nepastāv.

LDDP uzskata, ka Latvijas Republikas pilsonība ir visiem, kam tā bija 1940. gada 7. septembrī, kad Baltijas republiku pilsoņi tika piespiedu kārtā uzņemti PSRS pilsonībā, šo personu likumīgajiem pēcnācējiem, ja viņi no tās nav atteikušies.

Jādod iespēja iegūt Latvijas Republikas pilsonību personām, kas likuma stāšanās spēkā brīdī pastāvīgi dzīvo Latvijas Republikā un rakstiski apliecina vēlēšanos kļūt par neatkarīgas Latvijas pilsoni un gatavību atteikties no jebkuras citas valsts pilsonības.

Uzskatām, ka jādod iespēja bez speciālām formalitātēm iegūt Latvijas Republikas pilsonību personām, kas pastāvīgi nodzīvojušas Latvijas teritorijā 5 — 10 gadus (domicila ilgums būs suverēni jāizlemj Augstākajai Padomei), nolēmuši savu tālāko dzīvi saistīt ar Latvijas Republiku, būt uzticīgi vienīgi tai un gatavi aizstāvēt tās neatkarību un demokrātisko iekārtu.

Vienlaicīgi jādod iespēja bez speciālām formalitātēm iegūt pilsonību latviešu kolonistiem un emigrantiem, ievērojot likumā noteiktos ierobežojumus attiecībā uz noziedzību.

Mēs iestājamies arī par to, ka Latvijas Republikai nav jāuzņem savā pilsonībā svešus kriminālnoziedzīekus, kas piedalījušies masu represijās un noziegumos pret cilvēci.

Ļoti gribētos, lai, risinot pilsonības jautājumu, pierimtu nevajadzīgi apvainojumi vienam pret otru un lai nevaldītu nosliece nacionālā naida kurināšanai.

A. PASTORE,
LDDP Preiļu rajona komitejas valdes sekretāre

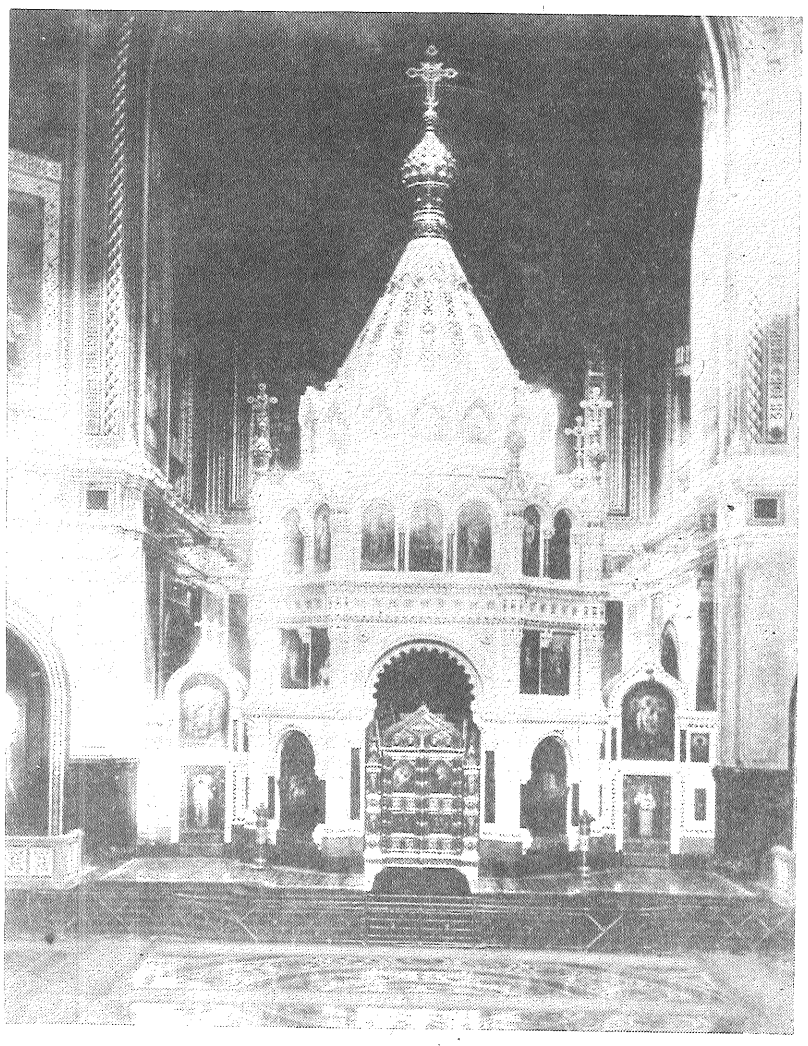

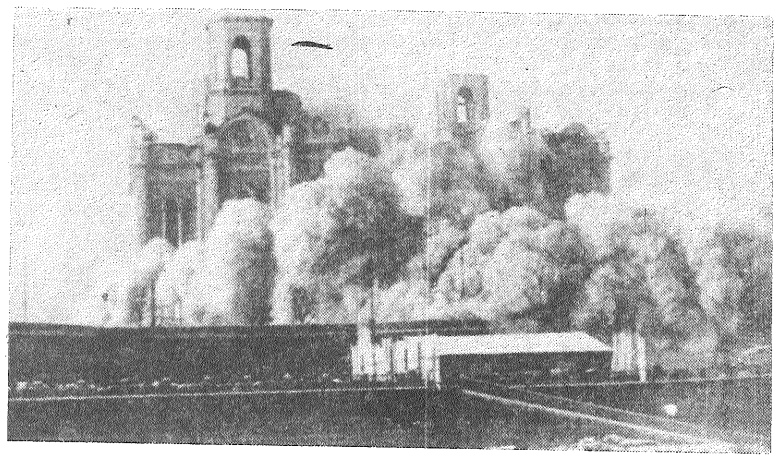

Kristus Pestītāja baznīca. Runā, ka tās tēls uz visiem laikiem palicis atmiņā tiem cilvēkiem, kas kaut reizi redzējuši šo brīnumu.

Enciklopēdijā «Maskava» par to ir nedaudzas rindas, kas beidzas ar vārdiem: «Dievnams nojaukts 30. gados sakarā ar Maskavas rekonstrukciju», bet zem attēla — iekavās paraksts: «Nav saglabājies». Bet tas viss ir meli, —gan tas, ka «nojaukts», gan tas, ka «sakarā ar rekonstrukciju», gan pseidožēlabainais «nav saglabājies». Viena no padomju vēstures bēdīgākajām lappusēm.

Šis vēstures un tautas atmiņas šedevrs tika ar pašu rokām iznīcināts (uzspridzināts, bet ne nojaukts). Vietā ierīkoja «peļķi», kā tautā sauc baseinu «Maskava».

Dievnams 1812. gada Tēvijas kara piemiņai bija uzbūvēts Maskavas upes kreisajā krastā bijušā Alekseja klostera vietā.

Tagad jau vairākas paaudzes nemaz nezina, ka agrāk mums bija daudz kā tāda, ko tagad ne vien īstenībā, bet pat sapnī neieraudzīt. Grūti «jaunajai paaudzei» tikt līdzi vecajai.

ATTĒLOS: Kristus Pestītāja baznīcas iekšiene;

Kristus Pestītāja baznīca — piemineklis krievu karavīriem, kas gāja bojā 1812. gada karā. Arhitekts — Katons, celta no 1837. līdz 1883. gadam. A. Gojicina ilustrācija viņa tēvoča O. Voikova grāmatai «Katrs akmens tajā dzīvs» (no Maskavas ielu vēstures);

Iūk, kā «nojauca» Kristus Pestītāja baznīcu (arhīva foto).

TASS fotohronika

Replika

Par parasto un mūžīgo

Realitāte: Dubnā bieži redzami pat līdz puskrastam augsti putu kalni. Kad Jakovjeva kungs (mūsu rajona līderis dabas aizsardzības jomā) rajona Tautas deputātu padomes sesijā paziņoja, ka putas starp abiem Dubnas tiltiem Līvānos rodoties ūdens līmeņa svārstību dēļ, sāku domāt. Domāt dialektiski, materiālistiski, darvinistiski un optimistiski, līdz secināju, ka mēs visi esam nonākuši līdz būtiskam evolūcijas lēcienam no vienkāršā uz sarežģīto.

Pirmatnējā okeānā, kurā mūsu senči peldēja pilienu veidā, evolūcijas rezultātā radās krokodili, odi un dinozauri, pie tam viens pilienu bars noorganizējās par mērkaķi — mūsu viņu ciltstēvu. Kvantitāte pārtapa kvalitātē. Taču evolūcija, kā redzams, turpinās.

Visaugstāk organizētā matērija — ūdens mūsu Dubnā. Kas notiek, ja pie pusspaiņa parasta ūdens pielej vēl vienu pusspaini? Atbildu: strauji mainās līmenis, un spainis top pilns. Mūsu upē gan tas notiek citādi: pusspainim pielejot vēl pusspaini rodas divi spaiņi ...putu. Lūk, jums jauna kvalitāte evolūcijas lēciena rezultātā!

Un mēs, neprātīgā cilvēce, stāvam uz šī evolucionārā lēciena atspēriena dēlīša: ekoloģiskā situācija skaidri norāda, ka homo sapiens vētrainā evolucionēšana ir galā, un tās tālāka attīstība, manuprāt, iespējama tikai mums iekūņojoties, ietārpojoties vai pārtārpojoties...

Tāpēc gaidīsim no dabas aizsardzības komitejas jaunus evolūciju apliecinošus novērojumus.

T. V.

(Redakcijai autors zināms)

Latvijas aizsargu organizācija (1919 — 1940)

4. Līdzdalība republikas politiskajā dzīvē līdz 1934. gadam

Aizsargu organizācija ar savu sevišķo statusu, aktīvo darbību un privilēģijām ieņēma nozīmīgu, bet pretrunīgu vietu Latvijas politiskajā dzīvē. Dažādi politiskie spēki to vērtēja diametrāli pretēji. Latviešu pilsoniskās partijas pilnīgi akceptēja organizācijas darbību, sociāldemokrāti un komunisti to vērtēja krasi negatīvi.

Jau divdesmito gadu vidū iezīmējās nopietna pretruna starp aizliegumu aizsargiem piedalīties politiskajā dzīvē un viņu reālo darbību Latvijas politiskajā arēnā. Latviešu pilsonības pārstāvju aicinājumi aizsargiem nejaukties politikā palika vēlējumu līmenī. Iekšlietu ministra A. Petrēvica apgalvojums Saeimas deputātiem, ka «aizsargi ir bijuši un būs apolitiska organizācija», bija krasā pretrunā ar realitāti. Politiskā dzīve viņu organizācijā un ap to kūsāt kūsāja.

Aizsargu ideologi bieži uzsvēra organizācijas lomu pilsoniskās demokrātijas sargāšanā. Tā G. Mīlbergs divdesmito gadu otrajā pusē runāja par «patiesiem demokrātijas sargiem, kuri uzstājas gan pret labās, gan kreisās puses diktatoriskiem centieniem, šķiru naida sludināšanai pretī stādot reālu kopības un miera garu». Taču aizsargu vadītāji rūpīgi uzraudzīja organizāciju, lai tajā neieperinātos demokrātiskās tendences. Atbildot uz sociāldemokrātu biežajiem pārmetumiem par sociāldemokrātu neuzņemšanu organizācijā, par aizsargu nedemokrātiskumu, viņi gan Saeimā, gan presē uzsvēra: «Demokratizēt aizsargus būtu absurds, vajag aizsargus aristokratizēt.» Divdesmito un trīsdesmito gadu mijā arvien izteiktāka kļūst pretruna starp aizsargu oficiālo uzdevumu — sargāt demokrātiju — un aizsargu organizācijas nedemokrātisko uzbūvi un darbības metodēm.

Teorētiķi bieži nonāca konfliktā ar sociāldemokrātiem, vērtējot aizsargu lomu nacionālās valsts sargāšanā. Tā A. Bērziņš 1933. gada Saeimā uzsvēra: «Aizsargu organizācija ir cieši saistīta ar mūsu valsts nacionālajām gaitām. Personas, kas cenšas sagraut šo organizāciju, cenšas sagraut mūsu valsti.» Savukārt sociāldemokrāti akcentēja aizsargu darbības šķirisko ievirzi. 1932. gadā viens no sociāldemokrātu līderiem F. Menders deklarēja: «Tas ir ne valsts, bet pilsonības spēks, kas daudz vietās nepārprotami ir deklarējis savu politisko viedokli.» Trīsdesmito gadu sākumā kreiso spēku pārstāvji Saeimā raksturoja aizsargus kā «mantīgās šķiras privātu bruņotu spēku».

Kreisās aprindas daudzkārt pārmeta organizācijai tās privilēģijas. Jāatzīst, ka šādas privilēģijas aizsargiem tiešām bija. Viņi drīkstēja nēsāt formas tērpu, tiesībās bija pielīdzināti policijas dienestam, aizsargu satiksmes līdzekļi bija atbrīvoti no nodokļiem. Manāma aizsargu privilēģija, kas vienmēr izraisīja asas diskusijas Saeimā, bija ar valsts budžeta starpniecību saņemtās dotācijas. Kaut gan pamatā organizācija pati sevi uzturēja, tomēr valsts dotāciju apmēri pakāpeniski pieauga. Ļoti būtiska aizsargu privilēģija bija tiesības turēt, nēsāt un lietot personisko ieroci. Tā radīja vērā ņemamu sasprindzinājumu, un par to bieži tika debatēts Saeimā. Protams, noteikumi prasīja no katra aizsarga disciplīnu, sabiedrisku taktu, augstas morāles īpašības. Aizsargos neuzņēma sodītas un bankrotējušas personas, bet ietekmīgākais sods bija izslēgšana no organizācijas. Taču nav noliedzams, ka aizsargu privilegētais stāvoklis, viņu tiesības realizēt policijas varu daudzkārt noveda pie patvaļas. Tas radīja nepatiku diezgan plašās sabiedrības aprindās.

Divdesmito un trīsdesmito gadu mijā saasinājās pretrunas pašā aizsargu organizācijā, jo turpinājās polarizācija un cīņa par politisko ietekmi. Samazinājās vairāku politisko partiju ietekme uz aizsargiem. Daudzi Saeimas deputāti 1931. gadā uztraucās, ka «no amatiem aizsargu organizācijā tiek atcelti sīkgruntnieku un jaunzemnieku partijas biedri». Deputāti protestēja pret aizsargu organizācijas nonākšanu vienas politiskās partijas — Zemnieku savienības — ietekmē un pret šīs partijas aizkulišu mahinācijām.

Galvenā loma Zemnieku savienības pozīciju nostiprināšanā bija A. Bērziņam. 1926. gadā kļuvis par aizsargu štāba organizācijas daļas vadītāju, parādot teicamas organizatora dotības un labas oratora spējas, viņš diezgan ātri panāca, ka aizsargu organizācijas komandējošā sastāvā palika gandrīz vienīgi Zemnieku savienības biedri. Viņi aktīvi piedalījās šīs partijas rīkotajos politiskajos un propagandistiskajos pasākumos. Pateicoties minētajiem talantiem, A. Bērziņš drīz vien kļuva par aizsargu idejisko vadītāju. 1931. gadā Saeimas sēdē sociāldemokrāts B. Kalniņš rezumēja: «Aizsargu organizācija politiskā ziņā turpinājusi attīstīties nelabvēlīgā garā. Tagad tā daudz lielākā mērā kvalificējama kā Zemnieku savienības politiska organizācija. Tā ir izveidojusies par noteiktu Zemnieku savienības bruņoto organizāciju.»

Nevar noliegt daudzu aizsargu simpātijas fašistiskajām organizācijām — «Ugunskrustam» un «Pērkoņkrustam», zināmas aizsargu daļas dalību šajās organizācijās, sevišķi Rīgā. G. Mīlbergs 1930. gadā Saeimā patētiski izsaucās: «Meklējiet fašistus Itālijā! Latvijā fašistu nav!» A. Bērziņš 1933. gadā apgalvoja, ka aizsargiem nav nekāda sakara ar «Ugunskrustu». Taču tā bija klaja liekulība. Tomēr arī Saeimas strādnieku un zemnieku frakcijas paustais viedoklis, ka «aizsargi ir fašistiska gvarde, aizsargu organizācijā palikuši tikai pārliecināti fašisti», neatbilda realitātei. Aizsargi nebija fašistiska organizācija. Trīsdesmito gadu sākumā viņi bija Zemnieku savienības lolojums, kas noteikti atbalstīja autoritārās tendences un pauda Zemnieku savienības nacionālkonservatīvās idejas.

Aizsargu organizācijas politiskās evolūcijas rezultātu un Zemnieku savienības politisko manipulāciju mērķi 1933. gadā Saeimā atklāja A. Bērziņš: «Turpmāk mēs ar jums arī nedebatēsim par uzbrukumu aizsargu organizācijai, mēs debatēsim ar jums tad, kad aizsargu organizācijai būs nepieciešams teikt jums savu vārdu. Mēs debatēsim tad, kad aizsargu organizācija aicinās to darīt, un tad novadīsim debates līdz galam praktiski.» Uz starpsauciemu no kreisās puses: «Kādas pēc tam būs debates?», A. Bērziņš atcirta: «Pēc tam būs mutes ciet!».

Ilgvars BUTULIS,
vēstures zinātņu kandidāts,
Latvijas Universitātes docents
(LETA)

Sports

Problēmu joprojām daudz

Tā var teikt par sporta bāzes attīstību rajonā. Arī Preiļu sporta klubā «Cerība», lai gan līdz ar tā izveidošanu te izmainījusies struktūra. Ir tā dēvētā tehniskā brigāde, kas rūpējas par celtniecību, rekonstruēšanu un būvju uzturēšanu kārtībā. Par to visu pašlaik atbild kluba priekšsēdētāja vietnieks Jevģēnijs Boļšakovs.

— Jebkura celtniecība (kur nu vēl sporta bāzes) vienmēr saistīta ar būvmateriālu, jaudu un līdzekļu trūkumu, — viņš sacīja. Situācija pašlaik ir šāda: stadiona rekonstrukcija tuvojas nobeigumam, jau sagatavots gumijas segums un atliek tikai pabeigt skrejceliņu sakārtošanu.

Jevģēnijs Boļšakovs sola, ka pavasarī stadions būs sportotāju rīcībā. Pēc pēdējām futbola spēlēm, kas paredzētas mēneša beigās, uzars laukumu un iesēs zālāju. Futbola laukumu nākamsezon tāpēc izmantot nevarēs. Jāpaciešas, jo citas izejas nav.

Bēdīgāk ar darbu turpināšanu pārējos objektos. Otrajā sporta zālē, kuru bija plānots nodot ekspluatācijā gada beigās, tie pieklusuši. Kāpēc? Galvenais iemesls, teica J. Boļšakovs, klubam neesot desmittonnīga celtņa. Tas vajadzīgs tikai uz divām nedēļām, tomēr neviena organizācija palīdzēt negribēja.

Tikpat bēdīgi ir ar peldbaseinu. Nav būvmateriālu, nav līdzekļu. Daļu iekrāto būvmateriālu izmanto dzīvojamās mājas celtniecībai, ko saimnieciskā kārtā veic «Lauktehnikas» brigāde. Peldbaseinu, acīmredzot, varēs sākt celt, kad būs nodots ekspluatācijā dzīvojamais nams. Un arī vienīgi tad, ja izdosies sarūpēt celtniecības materiālus un būs nauda, par ko tos pirkt.

Daudz šķēpu lauzts par Skudrīšu sporta un atpūtas bāzi, kur izlietots daudz līdzekļu, bet praktiskās atdeves nav. Bāze rada tikai zaudējumus, jo to izmanto trīs mēnešus gadā. Bet darbinieki algu gan saņem visu gadu. Vienā no pilsētas Tautas deputātu padomes sesijām J. Boļšakovs ierosināja Skudrīšos izvietot palīgskolu. Kāpēc pēkšņi radusies vajadzība tikt vaļā no objekta, kurā jau uzbūvēts sporta laukums, ēdnīca, iekārtota virtuve? Sporta klubs šo bāzi izmantošot vasarā, bet mācību gada laikā lai tur mācoties un dzīvojot bērni. Ierosinājums atbalstu neguva, tāpēc nu tiek prātots, ka Skudrīšu bāzi varētu pārdot kādam kooperatīvam vai iznomāt. Vārdu sakot, objekta, kura rekonstrukcijai izlietots tūkstošiem rubļu, liktenis nav skaidrs, izņemot vienīgi to, ka tirgus apstākļos, uz ko ejam, klubam patiešām ekonomiski nav izdevīgi turēt bāzi, kura rada zaudējumus.

Jāapzinās arī tas, ka pabeigt sporta kompleksa celtniecību Preiļos kluba spēkiem ir neiespējami. Aicināt talkā organizācijas? To jau arī dara visu laiku. «Lauktehnika», starpsaimniecību celtniecības organizācija joprojām ieinteresēti palīdz. Bet no pārējiem uzņēmumiem atbalstu nesagaidīt. Kur tad izeja? Tā, acīmredzot, ir viena — daļu no būvmateriāliem, ko saņem rajons, iedalīt sporta kompleksa celtniecības pabeigšanai. Taču galīgais vārds te pieder rajona izpildkomitejai.

Aina IĻJINA

Manuālā medicīna

Mēs visi zinām, ka viss jaunais ir labi aizmirsts vecais. Tas nozīmē, ka, neskatoties uz nepārtrauktu zinātnes, tehnikas un farmakoloģijas attīstību, medicīnā atgriežas viss labais un racionālais, ko cilvēce ir sasniegusi. Manuālā terapija ir ārstēšana ar rokām, ko cilvēks varēja veikt jau akmens laikmetā. Pēdējo trīsdesmit gadu laikā visā pasaulē, bet Latvijā — tikai dažus gadus, aktīvi izmanto šo metodi.

Manuālā medicīna — tas ir ar rokām izpildāmu diagnostisku un ārstniecisku paņēmienu komplekss, kas tiek veikts, lai koriģētu un likvidētu slimīgas izpausmes mugurkaulā, locītavās, muskuļu un saišu aparātā, ko ir izsaukusi saslimšana vai trauma.

Paskaidrošu, ka mūsu organismā skeleta saturēšanas funkciju pamatā veic saišu aparāts un muskuļi. Traumas, saslimšanas, smaga fiziska darba iespaidā šis aparāts lielo slodzi neiztur, kā rezultātā tiek pārslogotas tieši locītavu virsmas. Ar laiku tās deformējas, sašaurinās locītavu spraugas, veidojas rētaudi un tā izveidojas daļējs vai pilnīgs locītavu bloks. Cilvēka ķermenis neizbēgami pāragri kļūst mazkustīgs un stīvs. Un milzu patiesība ir teicienā, ka cilvēks jūtas jauns tik ilgi, kamēr lokans ir viņa mugurkauls.

Manuālās terapijas seansa laikā tiek noņemta lielā muskuļu spriedze, debloķētas locītavas, nereti var atjaunot fiziioloģiskās locekļu attiecības. Pacients konstatē, ka ir samazinājušās vai pilnīgi izzudušas sāpes, locekļi kļuvuši lokanāki, atjaunojies dzīvesprieks. Taču nepietiek ar pasīvo palīdzību vien, tāpēc speciālists var iemācīt vingrojumus, kas ļaus mums ilgāk būt jaunākiem.

Tuvākas izziņas rajona centrālās slimnīcas poliklīnikā.

R. PETRĀNS,
rajona galvenais ķirurgs

Pircēju ievērībai!

Oktobrī rajona iedzīvotāji varēs iegādāties pret taloniem sekojošas preces:

Talona nosaukums	Preces nosaukums, daudzums
Šķīstošā kafija, taloni Nr. 1, Nr. 2	500 gramus kafijas pupiņu vai 1 bundžu **šķīstošās kafijas**
Tualetes ziepes, 1990. gada septembris	6 paciņas **tabakas izstrādājumu**
Cukurs, 1990. gada oktobris	1 kilograms **cukura**
Degvīns, talons Nr. 7	2 pudeles **alkoholisko dzērienu**, izņemot vīnu
Saimniecības ziepes, 1990. gada oktobris	1 kilograms **putraimu**
Saimniecības ziepes, 1990. gada septembris	0,5 kg vai 1 paciņa **makaronu** 4. ceturksnī

Laikraksta «Novadnieks» 25. septembra numurā ievietoto sludinājumu par makaronu izstrādājumu tirdzniecību pret taloniem uzskatīt par nepareizu.

Preiļu RPBS valde

PĀRDOD govi Kastīrē. Ādolfs Kļavinskis.

Atnāciet kaut uz īsu brīdi,
Varbūt varam kādu skaistu mirkli kopā pavadīt.

LIVĀNU REPRESĒTO PILSOŅU KLUBS «ATBALSS»

rīko **TIKŠANOS**

6. oktobrī plkst. 11.00 Līvānu kultūras namā.
Piedalīsies Rīgas un citu represēto klubu pārstāvji. Īpaši aicinām no Līvānu stacijas izvestos.

KOLHOZAM «SMELTERI»

steidzīgi vajadzīgs galvenais zootehniķis.
Apgādā ar dzīvojamo platību. Tālruņi: 57221 vai 57218.

Šī gada 12. oktobrī plkst. 20.00 Līvānu kultūras namā, 13. oktobrī plkst. 19.00 Preiļu kultūras namā notiks

ROKGRUPAS «JUMPRAVA» KONCERTI.

Biļešu iepriekšpārdošana.

LĪVĀNU STIKLA FABRIKAI

steidzīgi vajadzīgs galvenais enerģētiķis.
Alga 300 rubļi mēnesī un 75 procentu ceturkšņa prēmija. Nodrošina ar dzīvokli. Izziņas pa tālruni 44479.

REZEKNES PIENA KONSERVU KOMBINĀTS

pieņem no iedzīvotājiem kartupeļus
par 40 kapeikām kilogramā tieši žāvēšanas cehā pret tūlītēju apmaksu. Zvanīt pa telefonu: Rēzekne 32939 vai 32454.

PREIĻU RAJONA KULTŪRAS NAMĀ
1990./1991. darba sezonā darbosies šādi

MĀKSLINIECISKĀS PAŠDARBĪBAS PULCIŅI:
jauniešu deju kolektīvs,
jauktais koris,
vidējās paaudzes deju kolektīvs,
krievu dziesmu ansamblis,
sieviešu vokālais ansamblis,
pūtēju orķestris,
lauku kapela,
bērnu kapela,
VIA,
diskotēka;

MAKSAS KURSI:
šūšanas un piegriešanas jauniešiem,
šūšanas un piegriešanas vidējai paaudzei (iesācējiem),
tēlotājmākslas (6 — 8 gadus veciem bērniem),
bērnu ritma grupa (4 — 6 gadus veciem bērniem),
tautas deju (4 — 6 gadus veciem bērniem),
latviešu valodas,
moderno deju,
fotografēšanas.

Lūdzam pieteikties RKN personīgi vai pa telefonu 21428 vai 22200 līdz šī gada 15. oktobrim.

Avīzes drīz neiespiedīs. Un naudu arī...

Preses spogulī

Mūsu plašo deficītu klāstu papildinājis vēl viens — tipogrāfijas krāsa. Speciālisti prognozē, ka situācija ir tik katastrofiska, ka drīzumā PSRS var apstāties ne tikai laikrakstu, bet arī naudas un pasu iespiešana.

Deficīta iemesls — tipogrāfijas krāsas ražošanai nepieciešamo komponentu piegādātāji no rietumvalstīm atteikušies tos piegādāt līdz tam laikam, kamēr PSRS nebūs norēķinājusies ar viņiem par jau saņemto produkciju. Dažu izdevniecību vadītāji, izmisuma dzīti, nesen izteikuši priekšlikumu — iepirkt no valsts valūtu par rubļiem pēc «melnā tirgus» cenām (1:25, 1:30). Ārējo ekonomisko sakaru banka atļauju tādām operācijām gan vēl nav devusi.

Komponentus tipogrāfijas krāsas ražošanai galvenokārt piegādā viena Šveices un divas VFR firmas. Tās arī atteikušās turpināt piegādes, kamēr PSRS nebūs samaksājusi parādus. PSRS Preses komitejas pārstāvji cerējuši, ka VFR piešķirtie krediti segs arī šos parādus, taču firmas prasa par jau piegādāto komponentu daudzumu tomēr norēķināties ķaut vai daļēji. Cik lieli ir šie parādi, Preses komitejas darbinieki nesaka. Taču zināms, ka, lai turpinātu ražot tipogrāfijas krāsu, tikai līdz šī gada beigām vien nepieciešami 2,5 miljoni invalūtas rubļu.

Eksperti prognozē, ka izdevniecības tomēr dabūs nepieciešamos līdzekļus, lai nodrošinātos ar krāsu. Daudz sliktākā stāvoklī ir tādas organizācijas, kā, «Gosznak», kura gadā saņem 2 tūkstošus tonnu tipogrāfijas krāsas un kurai savas valūtas nav.

PSRS Preses komitejas kādas pārvaldes apakšnodaļas priekšnieks Augusts Korašvili paziņojis, ka naudas drukāšana varot beigties vienlaicīgi ar PSRS preses izdevumu iespiešanu. Nebūšot ar ko iespiest arī pases, tajā skaitā — ārzemju.

(Pēc izdevuma «Komersant» materiāliem)

Miķeļi

Šodien — 29. septembrī — vārdadiena Miķelim, Mikum un Mihailam. Latviešu tautas dziesmās Miķeļi ir personificēti un kļuvuši par Miķeli, Mīkali, Meikuli, kas «atnesa putojošu alus kannu» un «tauku sivēniņu». Miķeļi bija viena no lielākajām svētku dienām ar izcilu nozīmi gada ritumā un lauksaimniecības darbu gaitā. Un vēl ar šo dienu sākas parastais Veļu laiks.

Tie bija rudens svētki, kad no katra ēdiena deva māju dieviem, pirms paši sāka ēst. Daļa no Miķeļdienas izdarībām ir kā pateicība par lauku ražu. Šajā rītā kāvuši aunu un to izvārījuši un tad gājuši pļaut pēdējos rudzus jeb Jumi ņemt tīrumā.

Miķelim gaili kāvu
Deviņiem cekuliem,
Lai tas man jaunu gadu
Rudzus, miežus audzināja.

Ar Miķeļiem izbeidzas zemes darbi.

Miķelī arti gāju,
Atrod' zemi sasalušu;
Sildiet alu Miķelī,
Lai zemīte atsalaida.

Miķeļos ziedo arī par lopu laimi, bet vairāk gan, lai atvairītu ļaunumu. Tā bija arī zirgu diena, kad smēja un dziedāja, lai zirgi labi izdotos. Kāva gaili un asinis tecināja auzās, ko zirgiem dod, lai zirgi ir stalti un skaisti kā gaiļi. Kad Miķeļvakarā nokauj jēru, gaili utt., ar tā asinīm jāapvelk zirgu stallī uz katra steliņģa krusts, lai zirgi ir viegli un lietuvēns viņus nemoka. Cūkas jākauj Miķeļos, lai gaļa labi pastāv, bet, lai cūkas labi barotos, Miķeļos jāstāsta pasakas.

Miķeļvakarā ir jābūt klusiem, nedrīkst dauzīties, malt un citādi trokšņot, lai nebūtu daudz peļu. Miķeļos nedrīkst nest, ne arī vest ko mājās — ne labību, ne sienu, ne salmus, ne seru, lai peles nenāk mājās. Rītā uz tirgu braucot, jāņem kociņš un ejot jāsit gar ceļmalu un jāsauc: «Visi uz tirgu! Visi uz tirgu!» — tad visas žurkas un peles projām.

No dažādiem ticējumiem jāpiemin aizliegums dažus darbus darīt. Zīlējumu par precībām Miķeļos nav daudz. Daudz vairāk ir vērojumu par laiku nākošam gadam. Miķeļi pieder pie laika maiņu dienām.

Dievs metot no debesīm trīs akmeņus ūdenī, lai tas kļūtu auksts, — vienu Jēkaba, otru Miķeļa, trešo Mārtiņa dienā, vai arī Jēkaba, Labrenča dienā un Miķeļos. Kad pēdējo metot, tad sākot salt.

Tāpat Miķelis jājot uz balta zirga pa visiem ciemiem un sētām, prasīdams, vai viss tiem esot zem jumta. Ja atrodot, ka ir, tad vedot baltu kazu kādam lielākam akmenim trīsreiz apkārt, pēc tam otrā dienā tūdaļ sākot snigt sniegs.

Senos rakstos ieskatījās
V. ROMANOVSKIS

VĒLĒTĀJU IEVĒRĪBAI

Šī gada 2. oktobrī plkst. 16.00 Preiļu rajona izpildkomitejā pieņems vēlētājus PSRS tautas deputāta **A. Čepāņa** palīgs **E. DIDRIKSONS.**

SĒRO

Pie tava kapa šodien klusi
Sirds atvadoties tūkstoš paldies teic.
(A. Auziņš)

Skumju brīdī sērojam kopā ar Astēriju Gribušku, VECTĒVU smiltājā izvadot.

Preiļu patērētāju biedrības kolektīvs

Galvenais redaktors Pēteris Pīzelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.
REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
Tālrunis uzziņām: 22305.
Izdod apgāds «Avīze», Rīgā, Sarkanarmijas ielā 47.
Izdevējdarbības licence Nr. 000069.
Iespiests ražošanas apvienības «Litta» Daugavpils tipogrāfijā Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena nos. iespiedloksne.
Metiens 13959 eksemplāri (latviešu valodā — 10008 eksemplāri, krievu valodā — 3951 eksemplārs). Pas. 905.
«Новадниекс» («Земляк»). Газета Прейльского района Латвийской Республики на латышском языке.
Indekss 68169